

NASLOVNICA

ČLANCI

- Tekući broj
- Prethodni broj
- Prošli brojevi
- Zbirke po temama

TKO ŠTO RADI U JAVNOM ZDRAVSTVU

DOGAĐANJA

O NAMA

- HČJZ
- Upute za autore
- Autorska izjava

PISMA ČITATELJA

KORISNI LINKOVI

- Baze podataka
- Časopisi
- Edukacija
- Knjige
- Kongres
- Medline
- Newsletter
- Organizacije

MAPA PORTALA

Zdravlje u Brodsko-posavskoj županiji

Prehrambene navike i uhranjenost školske djece u Brodsko posavskoj županiji
(Eating Habits and Nutrition Status of School Children in Brodsko-Posavska County)

Nevenka Meandžija, Irena Jurišić, Marija Ivanko
Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije
Služba za preventivnu školsku medicinu

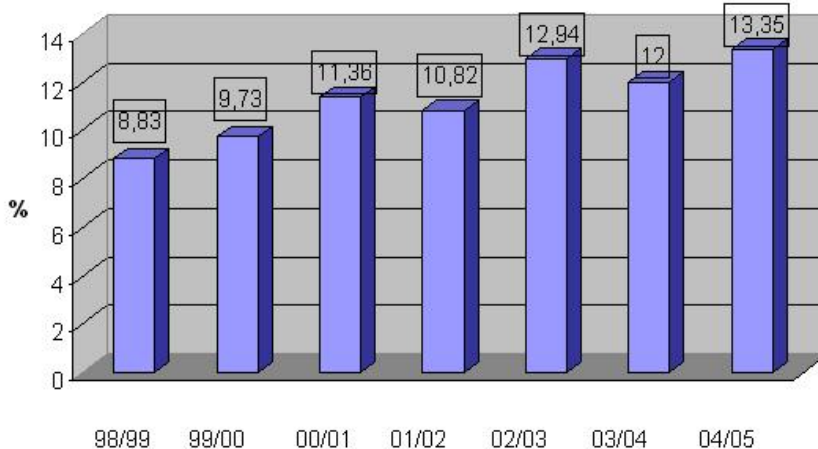
Ključne riječi: prehrana, prehrambene navike, uhranjenost, školska djeca

Služba za preventivnu školsku medicinu sastoji se od pet timova koje čine četiri liječnika specijalista školske medicine i jedan liječnik na specijalizaciji te pet medicinskih sestara-tehničara. Rad se odvija na dvije lokacije, na području Slavonskog Broda gdje rade četiri tima, i na području Nove Gradiške gdje je jedan tim. Na području naše županije su 33 osnovne škole (8 na području Nove Gradiške i 25 na području Slavonskog Broda) i 11 srednjih škola (3 na području Nove Gradiške i 8 na području Slavonskog Broda) te 3 fakulteta. Služba za preventivnu školsku medicinu imala je školske godine 2004./2005. u skrbi 25 889 učenika osnovnih i srednjih škola te studenata, na području Slavonskog Broda i pripadajućih sela 20561, a na području Nove Gradiške i pripadajućih sela 5328 učenika, što znači da svaki tim skrbi za više od 5000 djece.

U okviru specifičnih i preventivnih mjera zdravstvene zaštite za školsku djecu i mladež te redovite studente, Služba provodi sistematske preglede djece: prije upisa u prvi razred osnovne škole, u petom i osmom razredu osnovne i prvom razredu srednje škole te na prvoj godini studija za redovite studente. Sastavni dio svakog sistematskog pregleda je mjerenje visine i težine i usporedba s centilnim krivuljama za dob i spol (prof.dr.sc. Ž. Prebeg). Uhranjenost se procjenjuje korištenjem krivulja tjelesna težina/tjelesna visina za dob i spol. Ako je TT/TV učenika iznad 90. centile, smatramo da ima prekomjernu tjelesnu težinu.

Slika 1. pokazuje porast broja djece s prekomjernom tjelesnom težinom (što je još uočljivije ako se uspoređi s podacima iz školske godine 1983./1984. kada je bilo od 6 do 7,4% djece s prekomjernom tjelesnom težinom).

TREND KRETANJA PREUHRANJENOSTI KOD ŠKOLSKE DJECE BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE OD 1998. DO 2005.

Slike 2. i 3. pokazuju raspodjelu djece s prekomjernom tjelesnom težinom po spolu, gdje je vidljivo da je više djevojčica s prekomjernom tjelesnom težinom nego dječaka (osim u 5. razredu).

ZDRAVLJE U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJ

Pozdravna riječ
Uredništva iz
Brodsko-posavske
županije

Predgovor Župana
Brodsko-posavske
županije

Zdravlje u Brodsko-
posavskoj županiji -
Opći podaci o
Brodsko-posavskoj
županiji

Preventivno-
zdravstvene
građevine Grada
Slavonskog Broda -
Pogled arhitekta s
aspekta povijesnog
razvoja i
inkorporiranje u tkivo
grada

Zdravstveni prioriteti
Brodsko-posavske
županije utvrđeni
projektom

»Rukovođenje i
upravljanje za
zdravlje u lokalnoj
upravi i samoupravi»

Strateški okvir
Županijskog plana za
zdravlje na temelju
Županijske slike
zdravlja

Prehrambene navike i
uhranjenost školske
djece u Brodsko
posavskoj županiji

Prehrambene
strategije za školsku
djecu

Spolno ponašanje
učenika slavonsko-
brodskih srednjih
škola

Kako smo obilježili
„Mjesec borbe protiv
ovisnosti“

Krvlju prenosive
zarazne bolesti
(hepatitis B i C i HIV)
kod ovisnika i
konzumenata
psihoaktivnih
supstanci na
području Brodsko-
posavske županije

Prijavlivanje zaraznih
bolesti

Seropozitivitet
ovisnika u komuni
«Ivanovac»

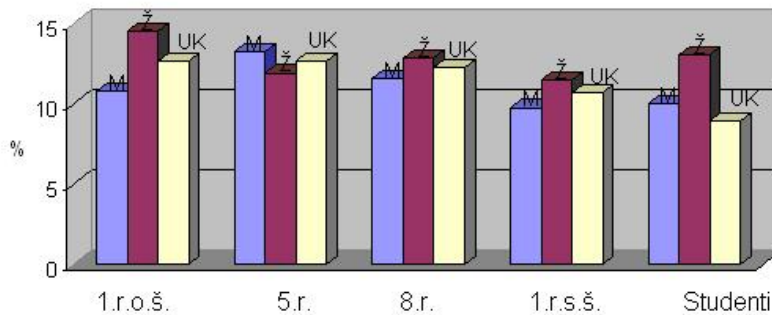
Endemska nefropatija
u jedinom hrvatskom
žarištu - zapadnoj
Brodskoj Posavini

Važnost javno-
zdravstvenih akcija
(epidemioloških
perlustracija) u
hrvatskim selima s
endemskom
nefropatijom za rad
kliničara i
znanstvenika

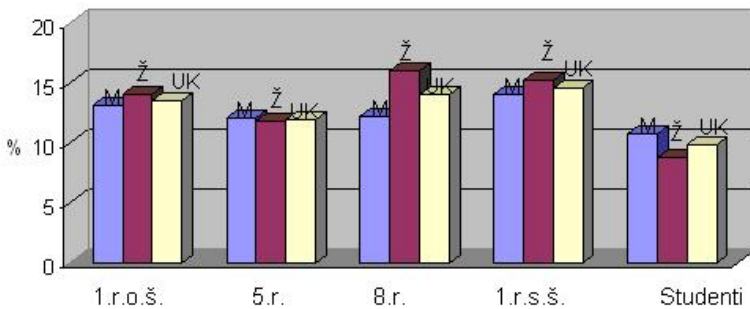
Mikotoksini i zdravlje
ljudi

Endemska nefropatija
u području Brodsko-
posavske županije

PREKOMJERNA TJELESNA TEŽINA ŠKOLSKE DJECE I STUDENATA PO SPOLU, BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE, ŠK.GOD. 2003/2004.

PREKOMJERNA TJELESNA TEŽINA ŠKOLSKE DJECE I STUDENATA PO SPOLU BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE ŠK.GOD. 2004/2005.

Studenti se razlikuju po uhranjenosti od drugih dobni skupina, jer dolaze na školovanje iz različitih županija.

Tablice 1. i 2. pokazuju prehrabne navike učenika 5. i 8. razreda razvrstanih u tri skupine: preuhranjeni koji su u trenutku anketiranja bili na dijete, preuhranjeni koji nisu na dijete u vrijeme anketiranja i normalno uhranjeni. Vidljivo je da su prehrabne navike prilično loše i da se ono što je poželjno i preporučljivo u načinu ishrane smanjuje s dobi, tj. smanjuje se postotak onih koji doručuju svaki dan, konzumacija voća i povrća, ribe, mlijeka, a povećava postotak onih koji konzumiraju nezdrave namirnice u 8. r. u usporedbi s učenicima iz 5.r. Način ishrane se donekle popravlja u skupini preuhranjenih koji su na dijete: unosi se više voća i povrća, ribe, povećava se broj obroka tijekom dana, a smanjuje unos slatkiša, grickalica, brze hrane. Unos sendviča ostaje na podjednakoj razini u odnosu na skupinu preuhranjenih koja nije na dijete, ali je ipak manji u odnosu na normalno uhranjene.

Tablica 1. RAZLIKE U PREHRABENIM NAVIKAMA PREUHRANJENE I NORMALNO UHRANJENE DJECE

5. razred	PREUHRANJENI NA DIJETI		PREUHRANJENI NISU NA DIJETI		NORMALNO UHRANJENI	
	Da	%	Da	%	Da	%
DORUČAK/ svaki dan	66,4		67,3		77,4	
< 3 OBROKA/ dan	9,9		8,2		2,8	
2 ČAŠE MLJEKA/ dan	23,6		30,6		23,2	
VODA 5 čaša/ dan	32,3		35,7		42,2	
8 čaša/ dan	24,8		22,4		11,9	
VOĆE 2-3 kom./ dan	39,1		33,7		45,1	
POVRĆE 2-3 kom./ dan	22,4		18,4		16,9	
SLANE GRICKALICE *	33,5		34,7		45,8	
SLATKIŠI / svaki dan	65,2		74,5		75,3	
SLATKI GAZIRANI SOKOVI *	34,8		32,6		36,6	
RIBA 1-2 x tjedno	24,8		18,4		27,5	
BRZA HRANA*	18,6		19,4		27,5	
SENDVIČ *	44,7		44,5		57	

* svaki dan i više puta tjedno

Endemska nefropatija u Planu i programu mjera zdravstvene zaštite

Liječništvo u Hrvatskoj danas u svjetlu Štamparove ideologije

Zrnje mladosti dr. Andrije Štampara

Osvrt na knjigu "Pružena ruka" (Slobodan Lang & Vesna Ivanović)

CroDiab - registar osoba sa šećernom bolešću - Brodsko-posavska županija - aktivnosti i podaci

Praćenje rezistencije bakterija na antibiotike na području Slavonskog Broda

Kiselost bezalkoholnih pića i njihova uloga u zdravlju

Nespecifični uzročnici spolno-prenosivih bolesti u Brodsko-posavskoj županiji u 2005. godini

Voda u Davoru

Poliklinika „Zlatni cekin“ i dječji vrtić „Cekin“ u Slavonskom Brodu - ustanove za rehabilitaciju i odgoj djece

Prehospitalno zbrinjavanje i Hrvatska gorska služba spašavanja

SDRŽAJ

Priprema za ispis članka

Pošaljite ovaj članak:

[Upišite e-mail adresu](#)

[POŠALJI STRANICU](#)

Tablica 2.
PREHRAMBENE NAVIKE PREUHRANJENE I NORMALNO UHRANJENE DJECE

8. razred	PRE UHRANJENI NA DIJETI Da %	PRE UHRANJENI NISU NA DIJETI Da %	NORMALNO UHRANJENI Da %
DORUČAK / <i>svaki dan</i>	54,1	50,5	69,8
< 3 OBROKA / dan	11,1	19,8	7,9
2 ČAŠE MLJEKA / dan	17,8	17,8	17,5
VODA 5 čaša / dan	40,1	43,6	38,8
8 čaša / dan	18,4	15,8	13,5
VOĆE 2-3 kom. / dan	31,2	32,7	36,5
POVRĆE 2-3 kom. / dan	6,4	5,9	11,9
SLANE GRICKALICE*	24,2	24,7	46,8
SLATKIŠI / <i>svaki dan</i>	64,3	69,3	84,9
SLATKI GAZIRANI SOK OVI	43,3	41,6	46
RIBA 1-2 X tjedno	19,1	18,8	22,2
BRZA HRANA *	14,6	16,8	23
SENDVIČ *	51,6	56,4	50,8

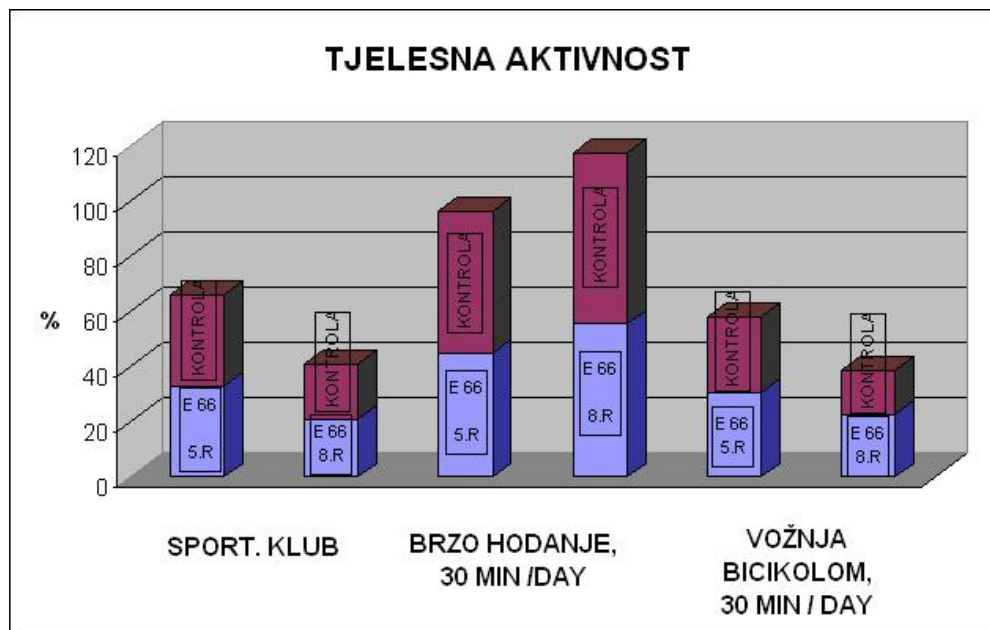
* *svaki dan i više puta tjedno*

Najviše istraživanja o prehranbenim navikama i ponašanju adolescenata potječe iz SAD-a. Izgleda da su neki obrasci ponašanja u vezi s ishranom konzistentno uočeni među adolescentima. To su: uzimanje grickalica koje su većeg energetskog unosa, ali po svemu ostalom niske nutritivne vrijednosti, preskakanje obroka, uzimanje brze hrane i obroka izvan kuće, nizak unos voća i povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda i zaokupljenost tjelesnom težinom uz korištenje pogrešnih i pogubnih dijeta, osobito u adolescentica. Te prehrambene navike mogu se u nekim stupnjevima razlikovati u različitim dijelovima svijeta. Prema NHANES II i National Adolescent School Health Survey uočeno je da adolescenti koji uzimaju doručak i ručak izvan kuće i škole konzumiraju hranu s visokim udjelom masnoća, a niske nutritivne vrijednosti.

«Body image» i njegovi poremećaji odraz su prehrane u praksi i nutritivni rizik osobito za adolescentice. Koncept «body image» postao je sinonim za fizički izgled i sastoji se od 3 komponente: percepcija tjelesne veličine i njezina točnost, subjektivni osjećaj zadovoljstva u vezi s izgledom i bihevioristički aspekt (Heineberg, Wood i Tompson, 1996.). Tjelesni izgled je osobito važan u adolescenciji i promjene su u vezi s pretiološću, poremećajima prehrane i psihološkim nezadovoljstvom. Nezadovoljstvo tjelesnom težinom i oblikom dosta je rašireno i nije povezano samo s preuhranjenošću, što bi morali znati svi koji rade s mladima. Velik broj istraživanja nastojao je objasniti povezanost promjene u body image-u s poremećajima prehrane, ali se najveći broj istraživača ipak složio da najveći utjecaj u zapadnjačkim društvima ima sociokulturalni čimbenik.

Iz istraživanja o prehrani i ponašanju mladih iz školske godine 2003./2004. razvidno je da 78,26% učenika s prekomjernom tjelesnom težinom nije zadovoljno svojom težinom u 5.r., a 82,16% učenika u 8.r., dok je 17,55% učenika s normalnom tjelesnom težinom nezadovoljno svojom težinom u 5.r., a 25,39% u 8.r. Na dijete je u trenutku anketiranja bilo 31,05% učenika s prekomjernom tjelesnom težinom u 5.r., a 26,11% u 8.r. U skupini normalno uhranjenih na dijete je bilo 7,08% u 5.r., a 5,55% u 8.r.

Slika 4. pokazuje opadanje tjelesne aktivnosti s dobi.

U izradi strateškog okvira Županijskog plana za zdravlje na temelju Županijske slike zdravlja iz 2004. godine između 5 najvažnijih zdravstvenih prioriteta Brodsko-posavske županije na trećem je mjestu nepravilna prehrana školske djece. Zbog toga je formiran Županijski tim za unapređenje prehrane školske

djece kojega u sastavu čine: 5 specijalista školske medicine, 2 internista, 1 epidemiolog, 1 dipl. ing. prehrambene tehnologije, 1 liječnik obiteljske medicine, 2 ravnatelja osnovnih škola i 1 predstavnik Županije.

Cilj rada Županijskog tima je zaustaviti trend rasta broja djece s prekomjernom tjelesnom težinom, utjecati na promjenu sastava školskog obroka te na promjenu sadržaja u automatima prisutnim u sve većem broju u našim školama, koji sadrže različite nezdrave napitke. U tu svrhu inženjerka prehrambene tehnologije izradila je u suradnji sa školskim liječnikom 10 različitih jelovnika, koji će poslužiti školama u izradi školskog obroka. Aktivnosti koje će se provoditi za ostvarenje ciljeva unapređenja prehrane školske djece: edukacija nastavnika i ravnatelja svih škola, edukacija učenika i roditelja, nadzor i praćenje tjelesne težine mjerenjem na sistematskim pregledima, mijenjanje jelovnika u školskim kuhinjama u dogovoru s ravnateljima i dobavljačima, praćenje prehrambenih navika i znanja učenika o prehrani, te na kraju odgovarajuća medijska kampanja.

Nevenka Meandžija, dr. med., specijalist školske medicine
Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije
Služba za preventivnu školsku medicinu
Dr. Mile Budaka 3, 35000 Slavonski Brod
Tel/ fax.: 035 442-478
e-mail: zzjzsbk@sb.hinet.hr